

D

Krimpen aan den IJssel
Klimaatneutraal en gezond in 2050

Duurzaamheidsagenda 2021-2024

K Gemeente
Krimpen
aan den IJssel

Samen werken aan een Klimaatneutraal en gezond Krimpen aan den IJssel in 2050

Wist u dat de jaren 2020 en 2014 de warmste jaren ooit waren in Nederland? En dat de gemiddelde temperatuur de afgelopen 50 jaar met meer dan een halve graad is gestegen? Wist u dat het aantal dagen per jaar met vorst en sneeuw in 50 jaar is gehalveerd?

U heeft vast ook gemerkt dat tropische perioden meer regel zijn dan uitzondering. Ik herinner me dat ik in mijn jeugd in de jaren zestig vrijwel elke winter op natuurijs schaatste. Gelukkig hebben we in februari nog eens kunnen ervaren hoe fijn zo'n koude schaatsweek kan zijn. Maar mijn zorg is dat zulke weken steeds meer uitzonderingen worden. Het is algemeen bekend dat het ijs op de polen smelt en het zeewater opwarmt en stijgt. We zien steeds duidelijker dat het klimaat erg verandert. Daar moeten we iets aan doen. Om onze kinderen en kleinkinderen ook fijn te laten leven op de mooie aarde die wij nu nog kennen.

Voor u ligt een nieuwe Duurzaamheidsagenda van de gemeente Krimpen aan den IJssel. De Duurzaamheidsagenda 2021-2024 vervangt de eerdere agenda's. Met deze nieuwe agenda willen we samen werken aan een klimaatneutraal en gezond Krimpen in 2050. Dat klinkt nog ver weg. Maar als we onze doelen willen bereiken dan moeten we nu echt aan de slag. Deze nieuwe duurzaamheidsagenda draagt bij aan een betere leefomgeving voor Krimpenaren, waar het (nog) beter wonen en werken kan zijn. Als gemeente kunnen we de doelen natuurlijk niet in ons eentje bereiken. Daar hebben we u voor nodig. Door de omvang van de uitdagingen willen we met veel partners samenwerken. Denk aan inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en regionale en nationale overheden. We zijn dan ook blij dat we deze agenda samen met betrokken maatschappelijke partners hebben gemaakt.

De agenda geeft richting aan wat we in Krimpen willen bereiken.

- ♦ Op het gebied van het thema energie zetten we de komende 4 jaar in op maatregelen waar we geen

spijt van krijgen, zoals zonnepanelen op daken en isoleren.

- ◆ Hergebruik van grondstoffen krijgt in deze agenda ook een plek. We maken een visie en een actieprogramma.
- ◆ Voor het klimaat willen we waar mogelijk openbare ruimte gelijk klimaatbestendig inrichten en andere kansen benutten.
- ◆ Gezondheid en voedsel is een nieuw thema in deze agenda. Vanuit verschillende beleidshoeken stellen we een nota gezondheid op en een preventieprogramma.

Er staat ons veel te doen. U kunt dit allemaal lezen in dit document. Ik vertrouw erop dat het lezen van deze duurzaamheidsagenda voor u een interessante ervaring is. Ook reken ik graag op u bij de uitvoering en het behalen van de verschillende doelen.

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Wubbo Tempel

Wethouder duurzaamheid

Introductie

Het mag duidelijk zijn, we moeten alle zeilen bijzetten om het veranderende klimaat een plek te geven in Krimpen aan den IJssel. Internationale en nationale afspraken liggen al enkele jaren vast. De uitwerking hiervan op regionale en lokale schaal vindt nu plaats.

Het internationale klimaatakkoord van Parijs, de mondiale Sustainable Development Goals (SDG's), het nationale Klimaatakkoord, het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie, de Regionale Energiestrategie (RES) en de (lokale) uitwerking hiervan houden ons beleidsmatig volop bezig. Het doel? Nederland klimaatneutraal en gezond in 2050. Dat houdt in dat geen van onze activiteiten bijdraagt aan klimaatverandering. Er is géén sprake van CO₂-uitstoot, of we compenseren de geproduceerde broeikasgassen elders. Onze leefomgeving is klimaatbestendig en we leven gezond. We zijn als gemeente aangesloten bij de Gemeenten4GlobalGoals campagne van de VNG. Hiermee dragen we uit te handelen volgens de Sustainable Development Goals. Wezenlijke ambities met grote onderliggende plannen. Complex en uitdagend.

De grote klimaatdoelen en -ambities voorzien we van lokaal handelingsperspectief. We halen de doelen alleen door te beginnen en eerste betekenisvolle stappen te zetten. Deze duurzaamheidsagenda is onze leidraad voor de komende 4 jaar. Het beschrijft onze doelstellingen en laat zien hoe we als gemeente samen met onze partners en inwoners aan de slag gaan om deze doelstellingen te halen. We benoemen concrete actiepunten die zijn uitgezet in de tijd. Daarnaast inspireert de agenda en maakt het ons trots, omdat we mooie resultaten delen en laten zien wat er allemaal gebeurt.

De ambitie

Krimpen aan den IJssel is in 2050 klimaatneutraal en gezond. In 2030 hebben we al flinke stappen gezet. Deze agenda beschrijft de weg hiernaartoe voor de komende 4 jaar. We bouwen voort op ambities en afspraken uit de eerdere duurzaamheidsvisie (2008-2011) en duurzaamheidsagenda (2015-2017). Het is tijd voor een opvolger waarin we de ambities concreet maken. En waar we werk maken van afspraken. Van beleid naar uitvoering!

Krimpen in duurzame cijfers

Krimpen aan den IJssel telt bijna 30.000 inwoners. In 2018 gebruikten we 1.270TJ energie, waarvan 3,4% hernieuwbaar werd opgewekt (het landelijk gemiddelde is 4,3%). Van de 1270TJ gebruikten we 720TJ voor warmte, 301TJ voor elektriciteit en 249TJ voor voertuigbrandstoffen. 7,8% van de ruim 12.000 woningen heeft zonnepanelen. Het landelijk gemiddelde is 12,8%. Per 1000 inwoners zijn er in Krimpen 7 elektrische auto's, tegenover 12 landelijk. We hebben gemiddeld 1 boom per inwoner in Krimpen. De gemiddelde oppervlaktetemperatuur is lager dan in de rest van het land: 29,67 graden tegenover 30,24 graden. Krimpenaren worden iets vaker dan het landelijk gemiddelde blootgesteld aan stikstofdioxide (graadmeter voor wegverkeer) en fijnstof.

Samen werken aan een klimaatneutraal en gezond Krimpen

Duurzaamheid komt terug in al onze beleidsterreinen. We benaderen de opgave daarom integraal en bouwen de agenda langs verschillende thema's op. We kunnen dit als gemeente niet alleen. Daarom werken we samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke instel-

lingen, sportverenigingen, buurgemeentes en de regionale en nationale overheden. Zo willen we samen onze ambitie en doelstellingen halen. Wij inspireren, faciliteren, stimuleren, activeren en stellen kaders.

De Duurzaamheidsagenda is samen met veel andere partijen gemaakt. QuaWonen, Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn), Metropoolregio Rotterdam Den Haag, het Seniorenplatform, Energiek Krimpen, de gemeenten Krimpenerwaard en Capelle aan den IJssel, DCMR, De Groenling en adviesbureau Overmorgen hebben meegedacht en bijgedragen aan deze agenda.

4 thema's

De duurzaamheidsagenda bestaat uit 4 thema's: energie, klimaatadaptatie, circulariteit en gezondheid en voedsel.

- ♦ Energie: het tegengaan van klimaatverandering door de uitstoot van CO₂ te verlagen. Dit doen we door de vraag naar energie te verminderen en de opwekking van energie te verduurzamen.
- ♦ Circulair: het omvormen van het economisch systeem waarin we grondstoffen niet uitputten en

reststoffen opnieuw gebruiken in het productieproces. We werken aan vermindering van afvalstromen, het opnieuw gebruiken van reststoffen en het gebruiken van hernieuwbare grondstoffen.

- ♦ Klimaatadaptatie: het klimaat verandert. We zorgen ervoor dat we voorbereid zijn op klimaatverandering en beperken schade en overlast zoveel mogelijk. Hiervoor richten we onze leefomgeving klimaatbestendig in. Dit doen we voor zowel hitte, water, droogte als biodiversiteit.
- ♦ Gezondheid en voedsel: het maken van duurzame keuzes die bijdragen aan de gezondheid en de verandering van het voedselsysteem.

Omdat we een Global Goal gemeente zijn, geven we per thema aan welke Sustainable Development Goals we hiermee invullen.

Per thema beschrijven we de belangrijkste doelstellingen, lopende acties en concrete actiepunten voor 5 aandachtsgebieden:

- ♦ **Gebouwde omgeving**: alle gebouwen (woningen, bedrijven, winkels, maatschappelijk vastgoed) en de bouw.

- ♦ **Mobiliteit**: verminderen van autogebruik, stimuleren van elektrisch vervoer, openbaar vervoer, enzovoort.
- ♦ **Afval**: het scheiden en hergebruiken van afval.
- ♦ **Openbare ruimte**: de inrichting van de openbare ruimte, maar ook het gebruik en de beleving van de openbare ruimte.
- ♦ **Gemeentelijke organisatie**: de voorbeeldrol van de gemeente. Het inkoop- en aanbestedingsbeleid, het eigen vastgoed, het eigen gedrag, enzovoort.

Voorwaarden en risico's

Om onze ambities te verwezenlijken zijn we deels afhankelijk van enkele randvoorwaarden waarin we zelf niet kunnen voorzien. Denk hierbij aan betrouwbaarheid, rechtvaardigheid en betaalbaarheid. Daar zijn effectieve wet- en regelgeving en ondersteuning in de vorm van bijvoorbeeld subsidies en stimuleringsregelingen voor nodig. Evenals compensatie voor de uitvoeringscapaciteit. Voor al deze middelen gaan wij uit van passende inzet van het Rijk. Als deze middelen er niet of in beperkte maten komen stellen prioriteiten in wat we wel of niet oppakken. En zijn we genooddaakt activiteiten uit te stellen. De agenda is zo opgebouwd dat dit mogelijk is.

D

Duurzaamheidsagenda 2021-2024

Met de duurzaamheidsagenda werken we in stappen toe naar een stip aan de horizon. We streven met elkaar naar een klimaatneutraal en gezond Krimpen aan den IJssel in 2050.

Energie

Helpen met energie besparen (1,5 procent per jaar)

Meer zonnepanelen op daken (doel 32.000 zonnepanelen in 2024)

Stimuleren elektrische (deel)mobiliteit

Gemeentelijk vastgoed duurzamer maken

Circulair

Opstellen visie

Verminderen afval en verhogen scheidingspercentage

We blijven repaircafés organiseren

Pilot met een werkplaats voor duurzame reparaties

Gezond en voedsel

Stimuleren lopen en fietsen door aantrekkelijke buitenruimte

Gezond, duurzaam en betaalbaar eten uit de regio

Het certificaat Fairtrade Gemeente behalen

Meer aandacht voor gezondheid en voedsel in de openbare ruimte

Klimaat

Stimuleren van meer groene tuinen

Regenwater opnieuw gebruiken met een regenton

Regenwater niet naar het riool maar naar oppervlaktewater afvoeren

Klimaatadaptief bouwen, met ruimte voor vogels, groen en water

Hoe bereiken we dit samen?

We maken met wijkfoto's inzichtelijk voor elk wijk welke duurzaamheids-thema's spelen

Samenwerking stimuleren met inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen, verenigingen, buurgemeentes en overheden

Veel aandacht voor duurzaamheid door een aparte campagne

Energie

Energie

Onze energievoorziening verandert de komende decennia ingrijpend. Nog maar zo'n 50 jaar geleden gingen we in Nederland massaal over van kolen op aardgas. Nu staan we aan de vooravond van een minstens zo ingrijpende verandering. We moeten van aardgas overgaan op meer duurzame energiebronnen.

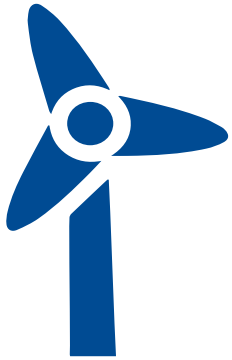
Ook het besparen van energie is een essentieel onderdeel van de energietransitie. Energie besparen scheelt niet alleen in het aandeel op te wekken duurzame energie, maar ook in de portemonnee. En het geeft meer comfort. De vraag naar groene stroom groeit tijdens de energietransitie. We rijden elektrisch en verwarmen/koelen onze woningen met (hybride) warmtepompen, een (hoge of lage temperatuur) warmtenet of waterstofgas. De impact op de ondergrondse infrastructuur is enorm.

Landelijke doelstellingen

In 2050 is er 95% minder broeikasgasemissie (waaronder CO₂) dan in 1990. 100% van de energie wordt duurzaam opgewekt. Alle gebouwen (woningen,

bedrijven, winkels, scholen, sportkantines, enzovoort) zijn aardgasvrij en waar mogelijk energieleverend. Er rijden alleen nog maar zero emissie auto's op duurzame energie (elektrisch, groengas en waterstof).

Om dit te bereiken verminderen we als land de broeikasgasemissie 2030 met 49%. 70% van alle elektriciteit en minimaal 27% van alle energie (elektriciteit, gas en warmte) wordt duurzaam opgewekt. Nieuwbouwwoningen sluiten we niet meer aan op het gasnet. Er worden alleen nog zero-emissie voertuigen verkocht, het eigen wagenpark van de gemeente is emissievrij en ook de stadslogistiek is uitstootvrij. Kantoren moeten vanuit de Wet milieubeheer verplicht energiebesparende maatregelen nemen met een terugverdientijd van minder dan 5 jaar. Alle kantoren hebben in 2023 energielabel C (of beter) en in 2030 energielabel A. In 2025 wordt 30% minder CO₂ uitgestoten vanuit mobiliteit dan in 2015. Bedrijven of instellingen die per jaar 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas verbruiken, zijn verplicht om energiebesparende maatregelen te nemen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder.

Doelstellingen Krimpen aan den IJssel 2021-2024

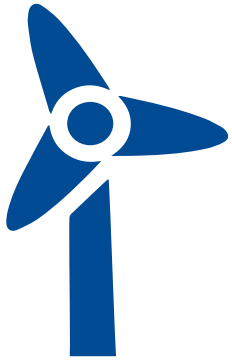
1. We besparen de komende 4 jaar jaarlijks minimaal 1,5% op het energieverbruik. Dat bereiken we door de bewustwording. We vergroten daarmee gedragsverandering (minder gebruik, slimmer inzetten van energie, stimuleren van energiezuinige apparaten/handelingen). Ook jagen we de isolatie van de gebouwde omgeving stevig aan. In totaal gaat het om een besparing van 10% (120TJ) in 2024 ten opzichte van 2018.
2. In 2021 stellen we de Regionale Energiestrategie 1.0 vast. Hier volgt voor onze gemeente een doelstelling uit voor zonnepanelen op grote daken van 9,4 GWh in 2030. Voor kleine daken is dat 8,4 GWh in 2030. Om dat te halen hebben we in totaal in 2024 minimaal 7.5 GWh gerealiseerd. Dat zijn 32.000 zonnepanelen. En het betekent dat ruim 16% van al het geschikte dakoppervlak in Krimpen is benut.
3. Om in 2050 een volledig aardgasvrije woningvoorraad te hebben, moeten er jaarlijks 436 woningen van het gas af (als we uitgaan van een lineaire aanpak). Dit betekent dat er eind 2024 1750 woningen aardgasvrij gemaakt zijn. Het is denkbaar dat we eerst inzetten op isoleren en pas vanaf 2030

op aardgasvrij maken. Uit de transitievisie warmte (TVW) volgt de aanpak voor een aardgasvrije woningvoorraad in Krimpen in 2050.

4. In 2025 hebben alle gemeentelijke panden stevige stappen gezet om klimaatneutraal te opereren. 20% van de panden is in 2025 klimaatneutraal. Nog eens 20% van de gemeentelijke panden is op weg om dat in 2030 te zijn. Voor de overige 60% van de panden zijn plannen gemaakt om uiterlijk in 2050 ook klimaatneutraal te zijn.
5. We kopen als gemeentelijke organisatie in 2025 100% duurzaam in (bestaand beleid).
6. In 2018 was 1,5% van de personenauto's zero emissie. In 2025 is dit minimaal 5%.

Lopende acties

De energietransitie is in volle gang. Met de RES en de TVW bepalen we de kaders. Beide beleidsdocumenten brengen we in 2021 in besluitvorming. De TVW laat zien welke manier van verwarmen per buurt het meest geschikt is als alternatief voor aardgas. Uit de TVW volgt een fasering van wijken en een aanpak per wijk. Het afkoppelen van aardgas kan een eindstation zijn. Ondertussen zetten we op natuurlijke momenten

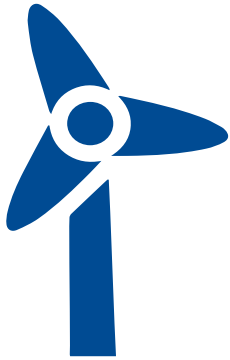
tussenstappen om de maatschappelijke kosten zo laag mogelijk te houden. De RES moet elke 2 jaar geactualiseerd worden en de TVW elke 5 jaar. Naast de oplevering van deze 2 belangrijke richtinggevendende beleidsdocumenten continueren we de volgende acties:

- ♦ We blijven in 2021 tot en met 2024 warmtesafari's en buurtacties organiseren. Hiermee maken we bewoners bewust van het warmteverlies (en verlies van comfort) in hun woning. Ook geven we aan welke opties er zijn om warmteverlies te verminderen. We informeren huurders over de WoonWijzerBox. Met deze box zetten zij de eerste stappen naar een duurzame en comfortabele woning. Waar mogelijk koppelen we dit aan een natuurlijk moment, zoals een verhuizing, verbouwing of renovatie. De no-regret maatregelen sluiten aan bij het handelingsperspectief per buurt in de TVW.
- ♦ We organiseren verschillende inkoopacties voor zonnepanelen en isolatie. Deze inkoopacties zijn opgenomen in de planning (tot en met 2024).
- ♦ We blijven intensief samenwerken met energiecoöperatie Energiek Krimpen. Hierdoor verstevigen

we onze gezamenlijke doelstelling: meer duurzame energie opwekken.

- ♦ De Duurzaamheidslening wordt steeds bekender en voorziet in een behoefte. Sinds de start in 2015 is er voor 1,4 miljoen aan leningen verstrekt. Doordat de inwoners de leningen aflossen, blijven we geld houden om opnieuw leningen te verstrekken. We kijken of we de duurzaamheidslening meer complementair aan de landelijke energiebesparing kunnen inzetten.
- ♦ In 2020 is fase 1 van het Programma Duurzame Mobiliteit van de MRDH opgeleverd. Maatregelen die passend zijn voor Krimpen zijn vertaald in de verkeer- en vervoersvisie uit 2020.
- ♦ Bezitters van een elektrische auto kunnen een openbare laadpaal aanvragen als ze geen eigen (bedrijfs)terrein hebben waar de auto kan laden.

Voor een totaaloverzicht van alle relevante beleidsdocumenten zie bijlage 'Relevante (beleids)documenten'.

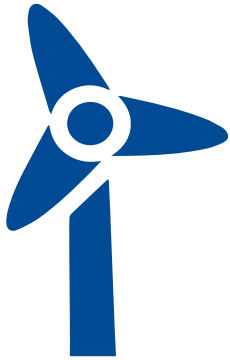

Nieuwe acties

Nieuwe acties op het gebied van de gebouwde omgeving, mobiliteit, openbare ruimte en gemeentelijke organisatie helpen om onze doelen te halen.

Gebouwde omgeving

- ♦ In 2021 ronden we het Aanvalsplan Zon af. We beschrijven of zonnepanelen op de Stormpolder(dijk) en een zonneveld vlakbij de Tennetcentrale haalbaar zijn. Ook weten we welke parkeerterreinen geschikt zijn voor een zonnedak. En we benoemen in dit plan concrete acties om het aantal zonnepanelen op bedrijfsdaken en particuliere daken te vergroten. Deze acties starten in 2021 en lopen tot 2024.
- ♦ Vanaf 2021 starten we diverse acties om zonnepanelen op daken te realiseren:
  - ♦ QuaWonen realiseert jaarlijks zonnepanelen op 200 woningen.
  - ♦ De energiecoöperatie Energiek Krimpen zet in op het plaatsen van +/- 500 panelen op (particuliere) daken per jaar. Ook zoeken zij contact met maatschappelijke instellingen en bedrijven om de mogelijkheden voor zonnepanelen op de daken van hun gebouwen te bespreken.
- ♦ Eind 2021 moet duidelijk zijn of het realiseren van windturbines in het Stormpoldergebied realistisch is.
- ♦ De pilot met de Airturb op 4 gemeentelijke gebouwen ronden we begin 2022 af. Uit de meetgegevens blijkt of de Airturb potentie heeft om op meer daken te plaatsen en zo het aandeel duurzame energie te vergroten. Zijn de meetgegevens positief? Dan onderzoeken we of we de Airturb ook op andere locaties in kunnen zetten.
- ♦ Door warmte en koude uit oppervlaktewater te onttrekken (thermische energie) kunnen we gebouwen en woningen voorzien in de warmte- of koelingsbehoefte. In 2021 en 2022 onderzoeken we voor een aantal plekken in Krimpen aan den IJssel of dit kansrijk is.
- ♦ Het terugwinnen van warmte uit het riool (riothermie) is een duurzame oplossing om energie op te wekken. In 2021 onderzoeken we waar in onze gemeente voldoende afvalwater stroomt om efficiënt warmte terug te winnen en of hier ook potentiële afnemers van deze energie aanwezig zijn.
- ♦ Stedin (de netbeheerder) staat de komende jaren voor een grote opgave. De netbeheerder moet het hele net in Krimpen aan den IJssel geschikt maken

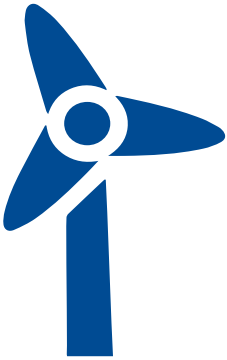

voor de energietransitie. We betrekken Stedin intensief bij de wijkuitvoeringsplannen. Samen met Stedin kijken we waar het net in Krimpen als eerste een verzwaring nodig heeft. Benodigde procedures starten we op zodat de wettelijke zaken op orde zijn als het zover is.

- ♦ Vanzelfsprekend realiseren we nieuwbouwprojecten volgens de geldende duurzaamheidswet- en regelgeving (sinds 2021: BENG). Bij ruimtelijke projecten op gemeentegrond dagen we de markt uit. Dat doen we door in tenderdocumenten een zwaardere weging toe te kennen aan bovenwettelijke duurzaamheidsoplossingen.
- ♦ Aan de Kerkdreef onderzoeken we of we samen met een burgerinitiatief in 2022 ongeveer 20 Nul-op-de-meter (NOM)-woningen kunnen realiseren.
- ♦ We voeren het in 2020 opgeleverde Integraal Huisvestingsplan uit. In 2022 realiseren we de uitbreiding van de Rudolf Steinerschool en de nieuwbouw van de Groeiplaneet/Populier. In 2023 vindt de vernieuwbouw van de Octaaf/het Mozaïek plaats. In 2024 wordt het nieuwe gebouw van sportzaal De Groenendaal opgeleverd. Voor al deze renovatie- en (ver)nieuwbouwplannen geldt dat ze

voldoen aan de duurzaamheidsambities. Op basis van de planning in het Integraal Huisvestingsplan brengen we de koppelkansen voor onder andere klimaatadaptieve inrichting van de openbare ruimte in beeld.

- ♦ In het Stormpoldergebied brengen we in 2021 de kansen in beeld voor het verduurzamen van het bedrijventerrein. In gesprekken met ondernemers werken we aan draagvlak voor collectieve verduurzamingsprojecten, specifiek voor het thema zon.
- ♦ Het is een uitdaging voor ondernemers zich naast hun primaire werk te verdiepen in besparingsopties en subsidies. Daarom sluiten we ons vanaf 2021 aan bij een energieloket voor ondernemers. Zo kunnen we ondernemers ontzorgen. Bij het loket kunnen ondernemers adviezen inwinnen en offertes aanvragen voor duurzaamheidsmaatregelen aan panden.
- ♦ Samen met het georganiseerde bedrijfsleven en de DCMR laten we kantooreigenaren zien en ervaren hoe zij minimaal label C in het kantoorpand realiseren. Dit doen we door een op maat gesneden communicatiecampagne. We wijzen ondernemers daarbij op de verplichting die zij hierin hebben en

- ♦ bieden ze handvatten om aan de slag te gaan.
- ♦ Samen met DCMR zetten we extra in op communicatie richting bedrijven die meer dan 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m³ aardgas verbruiken. Zij zijn verplicht energiebesparende maatregelen te nemen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder.

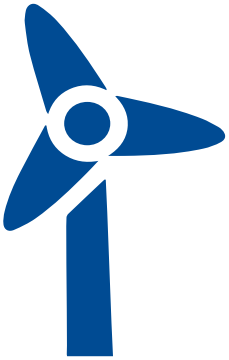
Particuliere woningeigenaren zijn een belangrijke speler in de energietransitie van het bestaande vastgoed. Bijna 60% van het aantal woningen in onze gemeente is in particulier eigendom. Er zijn 3 belangrijke pijlers: voorkomen, besparen en verduurzamen. We besparen energie door de woning beter te isoleren. En we verduurzamen de bron waar de energie vandaan komt. Woningeigenaren nemen eerder duurzaamheidsmaatregelen als het wooncomfort daardoor omhoog gaat. Daar spelen we op in.

Acties die we de komende tijd oppakken:

- ♦ We onderzoeken of we 1 dagdeel per week een pop-up store van de WoonWijzerWinkel kunnen realiseren op een centrale locatie in Krimpen.

Advies over duurzame energie(besparing) maken we zo laagdrempeliger, met name voor ouderen zonder computer en internet.

- ♦ In 2021 maken we een overzicht van no-regret duurzaamheidsmaatregelen voor particuliere woningeigenaren, passend bij de TVW. Hierbij ligt de focus op het effect dat ze hebben op het wooncomfort. We maken onderscheid tussen algemene maatregelen en wijkgerichte maatregelen. De wijkgerichte maatregelen sluiten goed aan bij de TVW. Voor de uitvoering van deze maatregelen zijn er landelijke en provinciale subsidies beschikbaar. Wij vullen dit aan met een lokale subsidieregeling. Deze lokale subsidie lanceren we begin 2022. Het voorstel is dat deze subsidie €500.000 per jaar omvat, met een looptijd van 3 jaar. Wij vullen dit graag aan met een lokale subsidieregeling. Ideeën daarvoor zijn ingediend bij het traject over de besteding van de Enecogelden. De eventuele uitvoering daarvan hangt dus af van de besluitvorming over de Enecogelden.
- ♦ We organiseren jaarlijks een informatieavond voor de Verenigingen Van Eigenaren (VvE's). Dit doen we om hen te informeren over duurzaamheids-

maatregelen en ze te stimuleren deze op te nemen in de Meerjaren Onderhoudsplannen.

- ♦ Het verduurzamen van VvE's is complex en is vaak een langdurig traject. Om VvE's hierbij te ondersteunen richten we in 2021 een VvE-hulpdesk in. We zoeken de samenwerking met VvE-loketten in naburige gemeenten en ons energieloket. De helpdesk start in 2021 met het actief benaderen van VvE's om zichzelf te introduceren.
- ♦ Woningcorporatie QuaWonen blijft haar woningvoorraad in Krimpen aan den IJssel verduurzamen, zowel door herstructurering als renovatie.

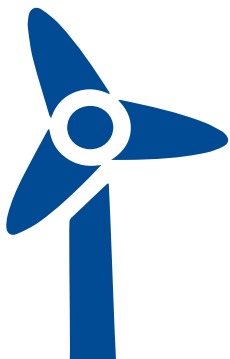
De verkenning voor het verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed is afgerond in 2020. Dit doen we ermee:

- ♦ We verduurzamen al het gemeentelijk vastgoed tot label A, behalve daar waar het niet mogelijk of zinvol is.
- ♦ We onderzoeken de mogelijkheid om een extra stap te zetten richting klimaatneutraal vastgoed. Voor deze stap is op dit moment geen geld. Daarom doen we een beroep op de Enecogelden. Of daar gehoor aan wordt gegeven, hangt af van een apart traject wat opgezet is voor de besteding van de Enecogelden.

Mobiliteit

- ♦ We onderzoeken de mogelijkheden voor intelligente verkeerreginstallaties (VRI's) in 2021.
- ♦ We onderzoeken samen met lokale autodealers of we een pilot met deelauto's kunnen starten. Auto's staan gemiddeld 90% van de tijd stil. Steeds meer mensen stappen over van bezit naar gebruik. Dat scheelt veel kosten voor de gebruiker en bespaart op grondstoffen, uitstoot en ruimte. Hoewel deel-mobiliteit nu nog vooral in grote steden interessant is, zijn er ook kansen voor Krimpen.
- ♦ De Werkgeversaanpak voor bedrijven brengen we met de Verkeersonderneming onder de aandacht. Door die aanpak stimuleren we dat werknemers sneller kiezen voor duurzaam vervoer van en naar werk.
- ♦ Bij herstratingsprojecten plaatsen we proactief een aantal laadpalen vooruitlopend op de toekomstige vraag. Als uit het gebruik blijkt dat er meer behoefte is aan laadpalen, dan plaatsen we die bij.
- ♦ We zien kansen voor het verduurzamen van de pakketbezorging door hubs rondom bushaltes te ontwikkelen. In 2022 voeren we een haalbaarheids-onderzoek uit.

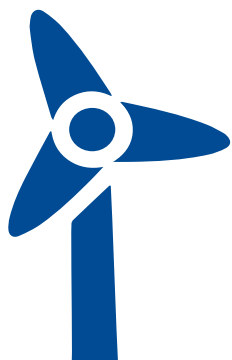

Openbare ruimte

- ♦ In 2021 besteden we de openbare verlichting opnieuw aan. Bij alle vervangingswerkzaamheden gaan we over op led-verlichting. Op andere plekken doen we dit als het niet leidt tot kapitaalvernietiging.

Gemeentelijke organisatie

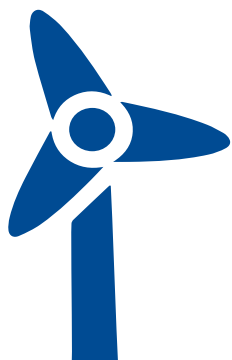
- ♦ Er komt een (nieuw) mobiliteitsplan voor gemeentepersoneel, waarbij duurzame mobiliteit voorrang krijgt.
- ♦ We organiseren collectieve inkoopacties voor het gemeentepersoneel voor onder andere zonnepanelen en isolatiemateriaal.

Tabel 1: overzicht acties thema Energie

Groen is wat we al doen, blauw is nieuw

ACTIE	2021	2022	2023	2024	ACTIEHOUDER
GEBOUWDE OMGEVING					
Warmtesafari's	x	x	x	x	Gemeente
Aanvragen laadpaal	x	x	x	x	Inwoners
Buurtacties Energiezuinig Wonen	x	x	x	x	Gemeente
Pilot Digitale Wijkaanpak		x			Gemeente/Energieket
Samenwerking Energiek Krimpen	x	x	x	x	Gemeente/Energiek Krimpen
Inkoopacties zonnepanelen	x	x	x	x	Gemeente
Pilot energiecoaches voor huurders	x	x			Gemeente/QuaWonen/Energieket
Onderzoek rio- en aquathermie	x				Gemeente
Follow-up planvorming TVW		x	x	x	Gemeente
Evaluatie gebruik duurzaamheidslening					Gemeente
Pop-up WoonWijzerWinkel		x			Gemeente
Aanvalsplan Zon	x	x	x	x	Gemeente
Verkenning windturbines Stormpolder	x				Gemeente
Jaarlijks 200 woningen voorzien van zonnepanelen	x	x	x	x	QuaWonen
Jaarlijks 500 zonnepanelen plaatsen op daken	x				Energiek Krimpen
Afronden pilot Airturb	x				Gemeente
Aanpassingen infrastructuur	x	x	x	x	Stedin
WoonWijzerBox voor huurders	x	x			Gemeente/QuaWonen
Stimuleren duurzaam gedrag huurders	x	x			Gemeente/QuaWonen
NOM-woningen Kerkdreef		x			QuaWonen
Informatieavond VvE's	x	x	x	x	Gemeente/QuaWonen

Tabel 1: overzicht acties thema Energie (vervolg)

Groen is wat we al doen, blauw is nieuw

ACTIE	2021	2022	2023	2024	ACTIEHOUDER
GEBOUWDE OMGEVING (VERVOLG)					
VvE-helptdesk	x	x	x	x	Gemeente/QuaWonen
No regret duurzaamheidsmaatregelen woningen	x	x			Gemeente
Duurzaamheid bij uitvragen en aanbestedingen	x	x	x	x	Gemeente
Gebiedsaanpak Stormpolder/Zonnepolder	x				Gemeente
Energie loket voor ondernemers	x	x	x	x	Gemeente
Stimuleren label C	x	x	x		Gemeente/ondernemers/DCMR
Communicatie energiebesparing bedrijven	x				Gemeente/ondernemers/DCMR
Uitvoering IHP + koppelkansen	x	x	x	x	Gemeente
Verduurzamen gemeentelijk vastgoed	x	x	x	x	Gemeente
DUURZAME MOBILITEIT					
Onderzoek intelligente VRI's	x				Gemeente
Pilot deelauto's met lokale dealers		x	x	x	Gemeente/ondernemers
Werkgeversaanpak bedrijven	x	x			Gemeente/ondernemers
Haalbaarheidsonderzoek Pakketbezorging		x			Gemeente
Proactief laadpalen plaatsen bij herstraten	x	x	x	x	Gemeente
OPENBARE RUIMTE					
Aanbesteding openbare verlichting	x				Gemeente
GEMEENTELIJKE ORGANISATIE					
Nieuw mobiliteitsplan interne organisatie		x			Gemeente
Collectieve inkoopacties zon en isolatie	x	x	x	x	Gemeente

Welkom bij het Grondstoffencentrum Circulair

Grondstoffencentrum
Cyclus

Waar bronsmet het Koningin aan den Spaas
Chateauk van den Staat en Nederland.

Openingsuren, van 09.00 tot 16.00 uur
en op zaterdag van 10.00 tot 14.00 uur

Steden en op werkdagen des. Leidinggevende

Klantenservice Cyclus: 0193 84 75 00

Bezoekers van dit centrum worden verzocht
Wachten mogelijk te zijn. Wachten

11 DUURZAME
STEDEN EN
GEMEENSCHAPPEN

12 VERANTWOORDE
CONSUMPTIE
EN PRODUCTIE

13 KLIMAATACHTIE

Circulair

In een circulaire economie worden grondstoffen optimaal ingezet en hergebruikt in de verschillende schakels van productieketens. Van de winning van grondstoffen tot de consumptie ervan. Grondstoffen dreigen schaars te worden door een groeiende bevolking en de toenemende welvaart en consumptie. Hierdoor verdwijnt natuur en worden gebieden onleefbaar.

Het wordt steeds belangrijker om de beschikbare grondstoffen zo efficiënt mogelijk te gebruiken in gesloten kringlopen. Zo bestaat afval niet meer en blijft de waarde van grondstoffen behouden. Hierdoor besparen we grondstoffen, stoten we minder broeikasgassen uit en is er minder vervuiling van lucht, bodem en water. Dat levert een gezondere leefomgeving op. Daarnaast biedt een circulaire economie ook economische kansen voor bedrijven. De Rijksoverheid werkt met het programma 'Nederland Circulair in 2050' aan een volledige circulaire Nederlandse economie. In 2017 hebben maatschappelijke partners (bedrijven en kennisinstellingen) en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) het Grondstoffenakkoord getekend.

In dat akkoord staat hoe ze de transitie van een lineaire naar een circulaire economie willen bereiken.

Landelijke doelstellingen

In 2050 is Nederland volledig circulair. Alles draait op hernieuwbare grondstoffen en kringlopen zijn volledig gesloten.

In 2030 is het gebruik van primaire grondstoffen (mineralen, fossielen, metalen) gehalveerd. Er wordt meer gebouwd met gerecycled beton, hout en andere hernieuwbare materialen. Materialenpaspoorten zijn verplicht bij nieuwbouw en alle nieuwbouw is voor minimaal 50% circulair. Er wordt steeds meer ingezet op autodelen en het reduceren van het autobezit.

In de VANG (Van Afval Naar Grondstof)-doelstellingen staat als doelstelling dat in 2020 75% van het huishoudelijk afval gescheiden wordt ingezameld en dat we maximaal 100 kg restafval per persoon produceren. In 2025 is dit teruggebracht tot maximaal 30 kg per persoon. De hoeveelheid restafval van bedrijven, organisaties en overheden is in 2022 gehalveerd vergeleken met 2012.

Doelstellingen Krimpen aan den IJssel 2021-2024

1. De visie en het actieprogramma voor Krimpen circulair zijn vastgesteld.
2. In 2021 stellen we aanvullend afvalbeleid op onder andere aan de hand van de VANG-doelstellingen (Van Afval Naar Grondstof) en de inzamelresultaten. Dit beleid voor 2021-2025 wordt in 2021 vastgesteld door de gemeenteraad.
3. We werken toe naar 100% circulair inkopen in 2030. Als tussendoel stellen we dat in 2024 minimaal 30% circulair wordt ingekocht. Het Maatschappelijk Verantwoord Inkopenplan is in 2022 gereed.

Lopende acties

We blijven repaircafés organiseren.

Voor een totaaloverzicht van alle relevante beleidsdocumenten zie bijlage '[Relevante \(beleids\)documenten](#)'.

Nieuwe acties

Circulair is, net als in veel andere gemeenten, een relatief nieuw begrip in Krimpen aan den IJssel. We hebben doelstellingen geformuleerd. We zijn als

gemeente in 2050 volledig circulair en kopen in 2030 volledig circulair in. Om dit voor elkaar te krijgen, werken we de komende jaren aan een visie en actieplan. Een belangrijke pijler in deze producten is de beïnvloeding van het consumentengedrag. Het verkennen van circulaire businessmodellen is hier onlosmakelijk mee verbonden. In 2021 starten we met de visie. Dat eindigt in 2022 in een 'actieplan circulair' die we vervolgens oppakken.

Gebouwde omgeving

- ♦ In 2021 starten we met het hanteren van de MilieuPrestatie Gebouwen (MPG) eis van 0,8. Hierbij staat een goed ontwerp voorop. De MPG-methodiek is alleen een middel om dit te bereiken.
- ♦ Om de ketens beter te sluiten (bijvoorbeeld de betonketen) willen we meer samenwerken met marktpartijen. Voor marktpartijen is het belangrijk dat ze weten welke projecten eraan komen. Dan kunnen ze hierop voorsorteren en de materialen van project X hergebruiken bij project Y. Daarom organiseren we in 2021 een kennissessie waarin de betonketen centraal staat.

We nodigen hier aannemers, leveranciers en andere belanghebbenden voor uit. We halen de behoefte van de marktpartijen op en bepalen vervolgcacties.

Afval

- In 2021/2022 stellen we aanvullend afvalbeleid op. Hiermee willen we het afvalbeleid actualiseren. Het verminderen van afval en het zo efficiënt en effectief mogelijk inzamelen van grondstoffen en afvalstromen staat in dit aanvullende beleid centraal. Dit doen we uiteraard volgens de landelijke regelgeving. We houden daarbij rekening met de investeringen die we hebben gedaan om te komen tot omgekeerd inzamelen. Daarin is specifiek aandacht voor een campagne waarin de thema's afvalvermindering, afvalscheiding (wat hoort waar) en compostering in de eigen tuin centraal staan. Dit draagt bij aan de bewustwording van de inwoners.
- Cyclus NV (het afvalverwerkingsbedrijf) is op zoek naar een pilotgemeente voor een circulair ambachtscentrum. Wij hebben hier interesse in getoond en gaan hierover met hen in gesprek. Dit idee is ook opgenomen in de aanvullende

beleidsnotitie Afval, die we momenteel schrijven.

- Inwoners die mee willen helpen met afvalprikken in openbaar gebied krijgen een gratis prikstok.

Openbare ruimte

In de inrichting van de openbare ruimte liggen veel kansen voor het behouden van grondstoffen in de keten. De volgende projecten dragen bij aan het onderzoeken van deze kansen:

- Bij herstratings- en rioleringsprojecten onderzoeken we samen met IBKW hoe we grondstoffen in de keten kunnen houden. We kijken hoe we het gebruik van primaire grondstoffen kunnen verminderen en in kunnen zetten op zo laag mogelijke schaduwkosten. We zetten in op hoogwaardige recycling door eisen te stellen aan het percentage secundair materiaal in beton en steen. En we stimuleren direct hergebruik van inrichtingselementen voor de openbare ruimte. Een marktconsultatie kan deel uit maken van het onderzoek. De resultaten van dit onderzoek verwachten we in 2021/2022. De uitkomsten verwerken we in het gemeentelijk beleid zoals het Handboek openbare ruimte.

- ♦ De Gouden Regen is een riolerings- en herstraatproject waarbij we een uitvraag richting de markt doen met extra focus op duurzaamheid en circulariteit. We evalueren de pilot en nemen de geleerde lessen op in onze standaard uitvraag en het handboek openbare ruimte.
- ♦ De mogelijkheden voor biobased ophogings- en/of bestratingsmateriaal onderzoeken we in 2022.

Gemeentelijke organisatie

- ♦ In 2022 zamelen we minimaal 70% van ons bedrijfsafval gescheiden in. In 2030 zamelen we ons bedrijfsafval volledig gescheiden in.
- ♦ We kopen in 2030 volledig circulair in. De eerste stap is 100% duurzaam inkopen én toepassen in 2025. Om dit te bereiken stelt de inkoopadviseur in 2021 een MVI-actieplan op.

Tabel 2: overzicht acties thema Circulair

Groen is wat we al doen, blauw is nieuw

ACTIE	2021	2022	2023	2024	ACTIEHOUDER
ALGEMEEN					
Repaircafés	x	x	x	x	Gemeente/vrijwilligers
Visie Circulair	x	x			Gemeente
Actieplan Circulair		x			Gemeente
GEBOUWDE OMGEVING					
Aanscherpen MPG-eis	x	x	x	x	Gemeente
Kennissessie betonketen	x				Gemeente/IBKW
AFVAL					
Nieuw afvalbeleid inclusief campagne	x	x			Gemeente
Onderzoek pilot circulair ambachtscentrum	x				Gemeente/Cyclus NV
Afvalprikker	x	x	x	x	Gemeente
OPENBARE RUIMTE					
Onderzoek IBKW	x				IBKW
Pilot Gouden Regen	x	x	x		Gemeente/IBKW
Biobased ophogings- en bestratingsmateriaal		x			Gemeente/IBKW
GEMEENTELIJKE ORGANISATIE					
Gescheiden bedrijfsafval	x				Gemeente
MVI-actieplan	x				Gemeente

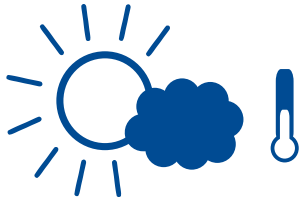

Klimaatadaptatie

Klimaatadaptatie

Klimaatverandering is de komende jaren één van de grootste uitdagingen voor Nederland. Met de energietransitie proberen we de mate waarin ons klimaat verandert te beperken, maar een groot deel van de veranderingen is al in gang gezet. Hoe we hier mee om gaan, heet klimaatadaptatie. We moeten ons aanpassen aan toenemende klimaatextremen. We krijgen meer hevige regenbuien, maar ook langere periodes van droogte. Temperaturen nemen toe en de kans op een overstroming doet dat ook.

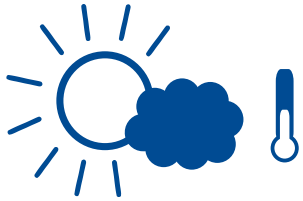
De leefbaarheid staat hierdoor onder druk. Het toenemende aantal hittegolven brengt gezondheidsrisico's met zich mee, vooral voor ouderen en kinderen. Plekken met veel stenen zijn onaangenaam en de warmte blijft er langer hangen. Dit beïnvloedt ook de nachtrust en arbeidsproductiviteit. Toenemende extreme neerslag zorgt voor meer wateroverlast, zoals het onderlopen van kelders en woningen. Ondergelopen wegen kunnen ontoegankelijk worden, ook voor nooddiensten, en daarmee veiligheids-

risico's opleveren. Door onze leefomgeving robuust te maken tegen de veranderende weersomstandigheden verbeteren we de leefbaarheid en beperken we risico's.

Krimpen aan den IJssel ligt in een laaggeleden poldergebied dat nog steeds daalt. Er is constant werk aan de winkel, maar ook een uitgelezen kans om de openbare ruimte klimaatadaptief in te richten. Klimaatadaptatie is, gezien de noodzaak, al goed opgenomen in het beleid en de werkwijze van de gemeente. De komende jaren brengen we de verbinding en koppelkansen met andere duurzaamheidstransities in kaart, zodat we integraal werken aan een klimaatneutraal en gezond Krimpen aan den IJssel.

Landelijke doelstellingen

In 2050 is Krimpen aan den IJssel klimaatbestendig. De openbare ruimte en gebouwde omgeving is weerbaar tegen hevige wateroverlast en extreme hitte of droogte. Krimpen aan den IJssel ziet water en groen als dragers van een waardevolle én toekomstbestendige leefomgeving voor alle inwoners en bezoekers. We zetten ons in om deze leefomgeving te behouden en te versterken.

In 2021 is klimaatadaptatie verankerd in het beleid. Er ligt een klimaatstresstest met een adaptiestrategie. Deze test en strategie zijn geborgd in een uitvoeringsagenda en -programma.

Doelstellingen Krimpen aan den IJssel 2021-2024

1. Op plekken nabij kwetsbare groepen is bij herinrichting van het openbaar gebied extra aandacht voor maatregelen tegen hitte.
We stimuleren inwoners en bedrijven om particuliere terreinen te vergroenen (bestaand beleid).
2. In 2024 is er meer groen in tuinen in Lansingh-Zuid door onder andere Operatie Steenbreek.
3. Bij nieuwbouw bouwen we klimaatadaptief.
Dit betekent dat de bebouwing en inrichting zoveel mogelijk bestand is tegen weersextremen.
We volgen het Programma van Eisen Klimaatbestendig Bouwen

Lopende acties

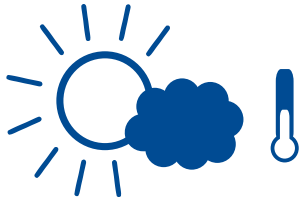
Het klimaatbestendig inrichten van de leefomgeving verdient onze volle aandacht. In het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (2018) staat beschreven hoe we

Nederland klimaatbestendig en waterrobuust inrichten. Alle gemeentes moeten een klimaatstrategie opstellen. Eind 2020 is met interne en externe stakeholders een risicodialoog gevoerd over klimaatadaptatie. Hierin zijn kwetsbaarheden binnen Krimpen in kaart gebracht.

In 2021 ligt de focus op een uitvoeringsagenda.

En brengen we de koppelkansen met andere opgaven en ontwikkelingen in kaart. Daarmee verankeren we de Klimaatstrategie in ons beleid en is de basis voor een klimaatbestendige gemeente in 2050 gelegd. Ook de volgende al lopende activiteiten dragen hieraan bij:

- ♦ De subsidie voor groene daken en gevels blijft onderdeel van de klimaatstrategie. De subsidie brengen we in 2021 uitgebreid onder de aandacht van de inwoners. Dit doen we tijdens informatie-avonden over de herstratingsprojecten, buurtacties en VvE-bijeenkomsten.
- ♦ Binnen herstratingsprojecten blijft een klimaatadaptieve inrichting standaard. We evalueren de projecten volgens de Plan-Do-Check-Act (PDCA) cyclus en delen onze geleerde lessen.
- ♦ Om problemen met lage of hoge grondwaterstanden tegen te gaan, leggen we bij rioolvervangning ook drainage aan met per

woningblok een uitlegger. Zo kan hier per blok desgewenst op aangesloten worden om het grondwater in kruipruimtes te reguleren. Als een bewoner een aparte drainage aansluiting wil kan er een aansluitvergunning worden aangevraagd.

- ♦ Om de daling van het maaiveld af te remmen, passen we bij herstratingsprojecten (met name ten zuiden van de Nieuwe Tiendweg) lichte ophoogmaterialen toe.
- ♦ Ook in 2021 tot en met 2024 organiseren we de Krimpense Klimaatweken. Nieuw is dat we vanaf 2021 tijdens deze week ook de Krimpense Klimaatop organiseren.

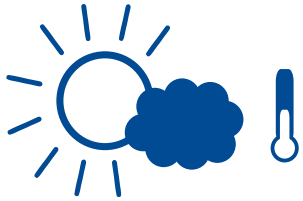
Voor een totaaloverzicht van alle relevante beleidsdocumenten zie bijlage 'Relevante (beleids)documenten'.

Nieuwe acties

Nieuwe acties op het gebied van de gebouwde omgeving en de openbare ruimte helpen om onze doelen te halen.

Gebouwde omgeving

- ♦ In 2021 onderzoeken we of we ons kunnen aansluiten bij het Convenant Klimaatadaptief Bouwen van de provincie Zuid-Holland. Zo maken we klimaatadaptief bouwen de nieuwe norm. In overleg met team Omgevingsloket bepalen we welke uitgangspunten we voor klimaatadaptatie bij nieuwbouw meegegeven en of we deze verder aanvullen.
- ♦ Samen met QuaWonen streven we ernaar Centrum-Zuid klimaatadaptief te herontwikkelen. De gesprekken hierover zijn gestart.
- ♦ Natuurinclusief bouwen draagt sterk bij aan biodiversiteit en klimaatbestendigheid. We maken natuurinclusief bouwen een belangrijk criterium bij tenders en uitvragen. Dit nemen we op in de selectiedocumenten.
- ♦ We richten twee werkgroepen op met daarin vertegenwoordigers van de gemeente, het waterschap en de veiligheidsregio. In de eerste werkgroep werken we normen voor wateroverlast op straat uit, brengen we de risico's voor vitale en kwetsbare functies in beeld en stellen we een communicatiestrategie op voor bewoners van laaggelegen panden. In de andere werkgroep

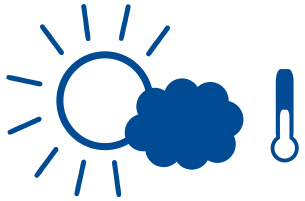

geven we vorm aan de communicatie over 'risico en handelen bij overstroming' richting bewoners en bedrijven.

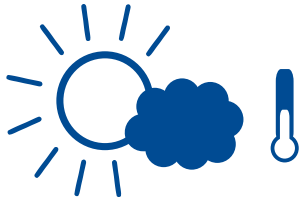
- ♦ De gemeente en QuaWonen gaan met elkaar in gesprek over hoe zij samen kunnen optrekken bij het hittebestendig maken van Krimpen aan den IJssel. De Coolkit kan hierbij behulpzaam zijn.
- ♦ Om Operatie Steenbreek in 2021 nieuw leven in te blazen, werken we samen met een hogeschool of trainee. Onderdeel van de opdracht is het enthousiasmeren van bewoners. Het is belangrijk dat we weer een werkgroep instellen die Operatie Steenbreek aanjaagt. We werken hierbij samen met QuaWonen en het Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard (HHSK).
- ♦ We stimuleren het plaatsen van regentonnen in tuinen, zodat inwoners regenwater in plaats van drinkwater gebruiken om hun tuin te besproeien. QuaWonen en de gemeente gaan met elkaar in overleg over de mogelijkheid om een regenton te subsidiëren.

Openbare ruimte

- ♦ We evalueren de eerste fasen van de uitvoering van pilot Langeland, the Next Generation. Geleerde lessen nemen we mee in de vervolgfases.
- ♦ We wijzen locaties aan waar we jaarrond bloeiende bloemenmengsels inzaaien. Dit draagt bij aan de biodiversiteit.
- ♦ We werken samen met NVWK om de monitoring van de biodiversiteit op te starten.
- ♦ We voeren het groenbeleids- en beheerplan 'Ruimte voor Groen' uit. De ambities vanuit het groenbeleids- en beheerplan voor klimaatbestendig groen zijn:
  - ♦ Tegengaan hittestress door het toepassen van groenvakken (en bomen) op stenige locaties.
  - ♦ Gefaseerd overstappen op droogtebestendige beplanting/inrichting op locaties waar een groot droogterisico bestaat.
  - ♦ De kans op waterschade in het groen beperken door waterbestendige beplanting toe te passen in gebieden met een hoog risico op waterschade.
  - ♦ Plantvakken worden op nader te bepalen locaties onder het niveau van het maaiveld aangelegd om een waterbuffer te creëren.

- ◆ Kwetsbare locaties voor wateroverlast pakken we zoveel mogelijk in combinatie met geplande herstratingsprojecten aan. De komende jaren zijn herstratingsprojecten gepland in Oud-Krimpen, Langeland en onder andere Gouden Regen en Zaagmolen.

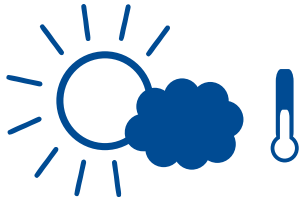

Tabel 3: overzicht acties Klimaatadaptatie

Groen is wat we al doen, blauw is nieuw

ACTIE	2021	2022	2023	2024	ACTIEHOUDER
ALGEMEEN					
Uitvoeren klimaatstrategie	x	x	x	x	Gemeente
LOPENDE ACTIES					
Subsidie groene daken en gevels	x	x			Gemeente
Evaluëren herstratingsprojecten	x	x	x	x	Gemeente/IBKW
Krimpense klimaatop tijdens klimaatweken	x	x	x	x	Gemeente
Krimpense klimaatweken	x	x	x	x	
GEBOUWDE OMGEVING					
Convenant klimaatadaptief Bouwen	x	x	x	x	Gemeente
Centrum-Zuid klimaatadaptief	x	x	x	x	Gemeente/QuaWonen
Natuurinclusief bouwen opnemen in selectiedocumenten		x	x	x	Gemeente
Oprichten werkgroepen water en overstroming	x	x	x	x	Gemeente
Samenwerking gemeente QuaWonen hittebestendig Krimpen	x	x	x	x	Gemeente/QuaWonen
Operatie Steenbreek	x	x	x	x	Gemeente/QuaWonen/HHSK
Pilot regentonnen bij tuinen		x			Gemeente
OPENBARE RUIMTE					
Langeland, the Next Generation en Oud-Krimpen	x				Gemeente
Jaarrond bloeiende bloemenmengsels	x	x	x	x	Gemeente
Monitoring biodiversiteit	x	x	x	x	Gemeente/NVWK/HHSK

Tabel 3: overzicht acties Klimaatadaptatie (vervolg)

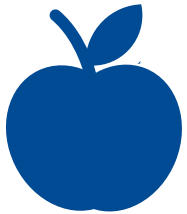
Groen is wat we al doen, blauw is nieuw

ACTIE	2021	2022	2023	2024	ACTIEHOUDER
OPENBARE RUIMTE (VERVOLG)					
Uitvoeren Groen beheer en beleidsplan	x	x	x	x	Gemeente
Uitvoering Nota biodiversiteit	x	x	x	x	Gemeente
Kwetsbare locaties wateroverlast aanpakken met herstratingsprojecten	x	x	x	x	Gemeente
Drainage bij rioolvervanging	x	x	x	x	Gemeente
Toepassen lichte ophogingsmaterialen bij herstrating	x	x	x	x	Gemeente

Gezondheid en voedsel

Gezondheid en voedsel

Gezondheid en voedsel zijn onlosmakelijk verbonden met een toekomstbestendige leefomgeving. Gezondheidswinst bereiken we door een combinatie van beschermen en bevorderen. Beschermen houdt milieubeleid in, bijvoorbeeld geluids- of luchtkwaliteitsnormen. Bevordering focust zich op het maken van een leefomgeving die uitnodigt tot gezond gedrag en het maken van gezonde keuzes.

Het coronavirus heeft ons geleerd dat zowel de maatschappij als de economie worden ontwricht als gezondheid in het geding komt en we daar niet goed op zijn ingericht. Daarom willen wij ons ook op dit onderwerp richten en slimme ontwikkelingen inzetten die gezond leven met gezond voedsel mogelijk (blijven) maken.

Landelijke doelstellingen

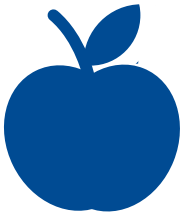
In de Sustainable Development Goals (SDG's) staat dat niemand op de wereld in 2030 nog honger mag lijden. Iedereen moet toegang hebben tot veilig, voedzaam en voldoende voedsel. We garanderen duurzame voedselproductiesystemen die helpen bij het in stand

houden van ecosystemen. Dat is ook zo afgesproken in het Klimaatakkoord. Daarom moet het aandeel dierlijke eiwitten in ons voedingspatroon in 2030 zijn teruggebracht tot 40%. Ook staat in de SDG's dat we een gezond leven en gezonde levensstijl mogelijk moeten maken. We zetten in op 50% gezondheidswinst door vermindering van luchtverontreiniging en het maken van een leefomgeving die uitdaagt om te bewegen. We maken bewoners bewust van gezonde(re) keuzes en stimuleren het aanbod daarvan.

In 2050 gebruiken we geen giftige of gevaarlijke stoffen. De gezondheidswinst stijgt doordat al het vervoer emissievrij is, wat leidt tot minder luchtverontreiniging.

Doelstellingen Krimpen aan den IJssel 2021-2024

1. De gemeentelijke nota en preventiebeleid gezondheid is vastgesteld door de gemeenteraad.
2. Gezondheid nemen we op in de Programma's van Eisen voor woningbouwplannen.
3. In minimaal één woningbouw- of openbare ruimte tender/uitvraag is gezondheid en voedsel een van de criteria waarop we selecteren.
4. We stimuleren de afzet van streekproducten.

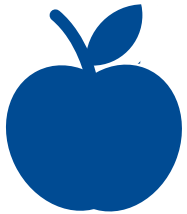
Lopende acties

- ♦ Om bewustwording over voedsel en voedselkilometers te maken, blijven we inzetten op de promotie van streekproducten met fietsvoormijneten.nl, [Rechtstreex](#) en Proef de Krimpenerwaard. Hieraan voegen we in 2021 het project [de Voedselfamilie toe](#). Met dit project promoten en faciliteren we gezond, duurzaam en betaalbaar eten uit de regio. Samen met gemeente Krimpenerwaard, de provincie Zuid-Holland en andere stakeholders zetten we hierbij in op het versterken van een duurzaam lokaal voedselsysteem in de regio Krimpenerwaard. Binnen dit project kijken we ook naar de mogelijkheden voor een Krimpenerwaard hub. Dit is een centrale overslagplaats voor producten en andere voedselmakers uit de regio.
- ♦ In 2021 wordt duidelijk of er genoeg lokale vrijwilligers zijn om zich in te zetten voor een fairtrade Krimpen aan den IJssel.
- ♦ We voeren de onlangs geactualiseerde verkeer- en vervoersvisie uit. Daarin staan deze belangrijke uitgangspunten:
  - ♦ Binnen de bebouwde kom moet lopen vanzelfsprekend zijn.
  - ♦ Op korte afstanden (tot 7,5 km) is de fiets een serieus alternatief voor de auto. We stimuleren het gebruik van de fiets onder andere door de infrastructuur aan te passen, zoals bij de fietsstraten Vincent van Goghlaan en de Wilhelminaplein-Rotterdamseweg-Trevisio verbindingsweg tot de Krimpenerwaard.
  - ♦ Binnen de gemeentelijke organisatie bevorderen we gezond eten door wekelijks fruit te plaatsen bij de koffieautomaten.

Voor een totaaloverzicht van alle relevante beleidsdocumenten zie bijlage '[Relevante \(beleids\)documenten](#)'.

Nieuwe acties

In 2021 starten we vanuit het sociaal domein met het opstellen van de nota Gezondheidsbeleid en het actieprogramma Preventie. We zoeken de samenwerking op met het sociale domein en koppelen de acties waar mogelijk aan elkaar. In 2022 werken we vanuit deze nota aan concrete projecten. Daarnaast pakken we de volgende acties op om alvast een vliegende start te maken:

- ♦ We starten een gemeentelijke campagne om het beleid van fietsen en lopen bij verplaatsingen binnen de gemeente te stimuleren.
- ♦ Samen met scholen, de kinderboerderij en de jeugdnatuurwacht organiseren we educatie rondom voedsel.
- ♦ De voedselvaardigheid van inwoners vergroten we door de voorlichting over gezond (en lokaal) voedsel uit te breiden. We richten ons specifiek op mensen met een klein budget in het project 'Kies voor het maximum met een minimum'. Dit doen we samen in het project Voedsel familie met de provincie Zuid-Holland, gemeente Krimpenerwaard en QuaWonen.

Gebouwde omgeving

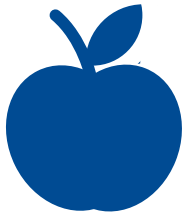
- ♦ Bij minimaal één woningbouw of openbare ruimte tender/uitvraag zetten we in op een voedselconcept als een van de selectiecriteria.
- ♦ We stimuleren scholen in de aanleg van schoolmoestuinen en voedselonderwijs.

Openbare ruimte

- ♦ We maken een overzicht van de kansen en de randvoorwaarden voor het aanleggen van moestuinen, inclusief bodemaspecten (voor het onderhoud is dit al bekend).
- ♦ We stimuleren en ondersteunen bewonersinitiatieven om collectief voedsel te verbouwen met andere buurtbewoners.

Gemeentelijke organisatie

- ♦ In het raadshuis schenken we vanaf 2021 fairtrade koffie. We onderzoeken of we dit in meer gemeentelijke panden kunnen regelen.

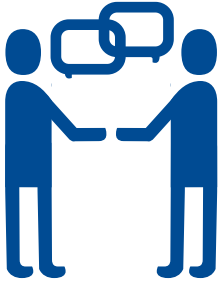

Tabel 4: overzicht acties gezondheid & voedsel

Groen is wat we al doen, blauw is nieuw

ACTIE	2021	2022	2023	2024	ACTIEHOUDER
ALGEMEEN					
Promotie streekproducten	x	x	x	x	Gemeente
Fairtrade gemeente worden en blijven	x	x	x	x	Gemeente
Fruit bij koffieautomaten gemeente	x	x	x	x	Gemeente
Nota gezondheidsbeleid en actieprogramma preventie	x				Gemeente/overige partijen
Kies voor het maximum met een minimum	x	x			Voedsel familie/gemeente en overige partijen
Campagne fietsen en lopen		x	x	x	Gemeente/scholen
Educatie over voedsel		x	x	x	Gemeente/overige partijen
GEBOUWDE OMGEVING					
Voedselconcept bij tender		x	x	x	Gemeente/QuaWonen
Aanleg moestuinen bij scholen		x	x	x	Gemeente/scholen
OPENBARE RUIMTE					
Overzicht randvoorwaarden moestuinen	x	x	x	x	Gemeente
Stimuleren bewonersinitiatieven voedsel verbouwen	x	x	x	x	Gemeente
GEMEENTELIJKE ORGANISATIE					
Fairtrade koffie	x	x	x	x	Gemeente

Participatie en communicatie

Participatie en communicatie zijn cruciaal voor het halen van bovenstaande doelen. De gemeente kan niet alleen invulling geven aan grote opgaven zoals de energietransitie, de verandering naar een circulaire economie, het herstellen van de biodiversiteit of de aanpassing aan klimaatverandering.

Ook Krimpen aan den IJssel wil een samenleving zijn waarin iedereen (die dat kan) verantwoordelijkheid neemt voor en actief bijdraagt aan zijn of haar eigen leven en omgeving. Als gemeente zetten we in op faciliteren, stimuleren en kaders stellen. En pakken onze eigen verantwoordelijkheid door zelf het goede voorbeeld te geven.

Doelstellingen Krimpen aan den IJssel in 2050

1. Herkenbaar, gestructureerd en regelmatig communiceren rondom de thema's energie, circulair, klimaatadaptatie en gezondheid en voedsel.
2. Bevorderen van wederkerigheid en interactiviteit met de samenleving en andere stakeholders.

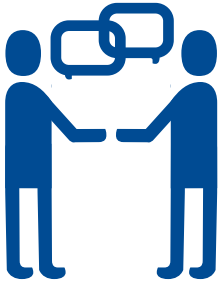
Om dit te bereiken zetten we in op de volgende punten.

Communicatiestrategie opstellen

In 2021 starten we met het opstellen van een communicatiestrategie. Hier bepalen we wat we willen zeggen, hoe we dit willen zeggen en tegen wie. In de strategie bepalen we onder andere hoe we het overkoepelende verhaal (voor een klimaatneutraal en gezond Krimpen in 2050) opstellen, wie de doelgroepen zijn en hoe we met deze doelgroepen gaan communiceren. Ook denken we na over de wijkfoto's, het opstellen van een huisstijl en een manier om samenwerking te stimuleren zoals een platform. Het verhaal, de wijkfoto's en het samenwerken lichten we hieronder kort toe. We gaan pas 'naar buiten' als de communicatiestrategie gereed is en we helder voor ogen hebben welke middelen we wanneer gaan inzetten.

Het verhaal van Krimpen aan den IJssel klimaatneutraal en gezond in 2050

Alles begint met een inspirerend toekomstbeeld: Krimpen aan den IJssel klimaatneutraal en gezond in 2050! Hoe ziet dat eruit en wat is ervoor nodig om dit voor elkaar te krijgen? Dit verhaal moeten we goed

vertellen, op de juiste toon en met de juiste inhoud. Dat vraagt om maatwerk per doelgroep en om een strategie die makkelijk mee kan bewegen met veranderende omstandigheden. Daarbij houden we rekening dat digitale middelen niet voor iedereen toegankelijk zijn. We zetten de stip op de horizon en bepalen samen de weg ernaartoe.

‘Wijkfoto’s’ met duurzaamheidsthema’s en het netwerk van mensen en organisaties

Om actief met de duurzaamheidsagenda naar buiten te treden is het belangrijk om naast een inspirerend toekomstbeeld ook zicht te hebben op de actuele stand van zaken. Wat speelt en leeft er in de wijken? Welke ontwikkelingen kunnen we aangrijpen om stappen te zetten? Waar moeten we rekening mee houden als het gaat om eventuele weerstand? Elke wijk krijgt zijn eigen verhaal (gevat in een ‘foto’). We maken inzichtelijk waar welke duurzaamheidsthema’s spelen. En we laten zien hoe het netwerk van mensen en organisaties die belang hebben bij de plek en de duurzaamheidsthema’s, eruitziet. Het wijkverhaal geeft inzicht waar op korte, middellange en lange termijn kansen voor samenwerking liggen.

Campagne als begin van het samen waarmaken van de duurzaamheidsambities

Het idee is om uiterlijk in 2022 een campagne te lanceren. Daarnaast willen we intensiever samenwerken met andere partijen zoals inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen, et cetera. De samenwerking en campagne vormen het fundament voor het onder de aandacht brengen van de duurzaamheidsambities. We werken aan een manier waar mensen en organisaties met elkaar samenwerken om hun leefomgeving te verduurzamen. Voor het opzetten van die samenwerkingen starten we met de duurzaamheidskring van Krimpen aan den IJssel. Vanuit daar breiden we verder uit en sluiten andere inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan. Met de campagne koppelen we de samenwerkingen aan het verhaal van Krimpen aan den IJssel klimaatneutraal en gezond in 2050. De samenwerkingen en de campagne geven we samen met vertegenwoordigers van de belangrijkste stakeholdersgroepen en de op te richten duurzaamheidskring vorm in 2021. De wijkverhalen zijn hier belangrijke input voor.

De gemeentelijke organisatie is op de hoogte van de Duurzaamheidsagenda

Parallel aan het opstellen van de communicatiestrategie starten we de interne communicatie alvast op. We communiceren over een klimaatneutraal en gezond Krimpen en de duurzaamheidsagenda die daarvoor het spoorboekje is. Dit doen we omdat we onze collega's nodig hebben om de doelen te bereiken, maar ook om ze te inspireren en aan te zetten tot actie.

Kort cyclisch evalueren, leren en bijstellen

We kijken per project in korte perioden hoe het gaat en evalueren wat werkt en wat niet. We blijven dingen doen die goed gaan en passen aan wat nodig is en gaan met verbeterd en meer passend materiaal opnieuw op pad. Door dit te doen, denken we dat we snel komen tot een goede mix van communicatiemiddelen. De mix van communicatiemiddelen zet aan tot actie en inspireert de inwoners en andere stakeholders.

Basis op orde en van de kant komen

Belangrijk aandachtspunt is dat de basis zo snel mogelijk op orde is en dat we met de participatie en communicatie starten. Het thema duurzaamheid en

de doelstellingen uit de agenda zijn goed vindbaar op de gemeentelijke website en overige belangrijke (digitale) plekken. De acties en projecten krijgen zo de aandacht die ze verdienen. En als we goede dingen doen, vertellen we daarover in de media. We werken aan het opbouwen van een netwerk en beweging die Krimpen aan den IJssel klimaatneutraal en gezond dichterbij wil brengen.

De volgende acties doen we in 2021 op het front van participatie en communicatie:

1. Opstellen van een communicatiestrategie met het verhaal over Krimpen aan den IJssel klimaatneutraal en gezond in 2050.
2. Juiste aandacht voor de interne lancering van de duurzaamheidsagenda.
3. Wijkfoto's maken om inzicht te krijgen in welke relevante (duurzaamheids)onderwerpen er spelen. We verzorgen daarbij de passende participatie/communicatie per wijk.
4. Ontwikkelen van een campagne en een manier om samenwerking te stimuleren bijvoorbeeld met een digitaal platform. De lancering verwachten we in 2022.

Organisatie en financiën

De organisatorische slagkracht en investeringen die nodig zijn om de duurzaamheidsagenda uit te voeren, zijn groot. We staan als gemeente voor een enorme opgave de komende decennia. We hebben gelukkig tijd om te werken aan een robuuste organisatie, maar houden in ons achterhoofd dat de ambities en doelstellingen niet veranderen. Alle opgaven die we vandaag niet oppakken, maken de opgave in de toekomst groter.

Dit hoofdstuk bestaat uit de volgende drie onderdelen: programma Duurzaamheid, de programmaorganisatie, de randvoorwaarden en financiën.

Programma Duurzaamheid

Het realiseren van een klimaatneutraal en gezond Krimpen aan den IJssel in 2050 pakken we de komende jaren programmatisch aan. We richten het programma Duurzaamheid in. Programmasturing is een goed middel om integraal te acteren, flexibel te zijn, een passende samenwerking met en tussen stakeholders te bewerkstelligen en projecten aan te jagen. Er kan op

vaste momenten geëvalueerd en bijgesteld worden. Tot slot krijgt de programmaorganisatie een helder en eenduidig doel mee waarop ze kan sturen en afrekenen.

In Krimpen leveren we zowel binnen als buiten de gemeente al veel inspanning op het vlak van duurzaamheid. Het is alleen niet altijd duidelijk door wie en hoeveel die inzet bedraagt. Het programma Duurzaamheid is de paraplu. Daarin oormerken we alle acties die bijdragen aan een klimaatneutraal en gezond Krimpen. De programmaorganisatie voert regie op de uitvoering van de duurzaamheidsagenda en jaagt aan waar nodig. Afhankelijk van de beschikbare middelen en energie bij de betrokken organisaties, bepaalt de programmaorganisatie welke mate van regie nodig is.

Programmasturing

1. Een programma bindt de juiste mensen en blijft flexibel

Een programma bindt de juiste mensen, omdat een programma een specifiek doel en resultaat kent. Binnen de betrokken stakeholders (gemeente en overige stakeholders) verbinden we vanuit de diverse teams mensen aan het programma. Zij kunnen eruit

stappen als het niet meer relevant voor hen is voor die fase of het doel. Bij een organische en adaptieve agenda past deze flexibele vorm van organiseren goed.

2. Een programma stuurt onafhankelijk op doelen

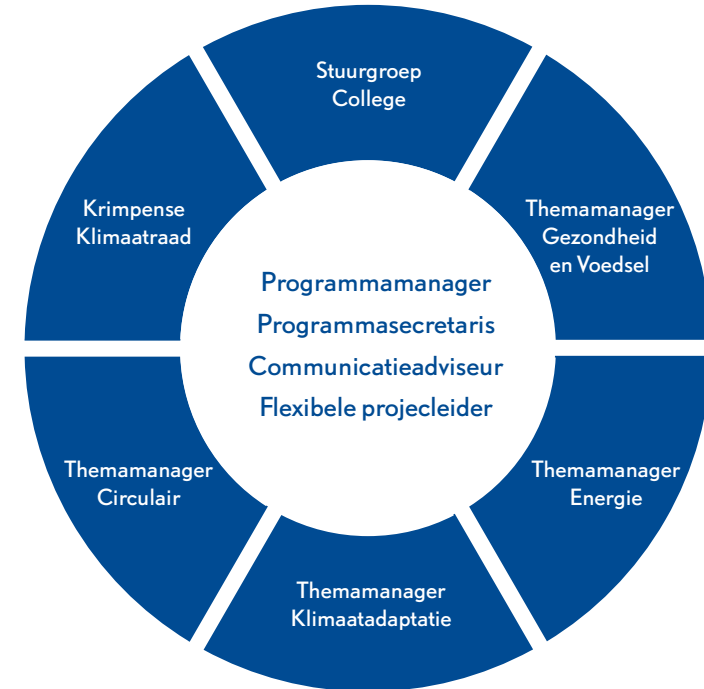
Een programma, zeker een programma voor 20 tot 30 jaar, maakt het mogelijk om te sturen op de te realiseren doelstellingen, onafhankelijk van andere belangen. De transitie naar een Krimpen aan den IJssel klimaat-neutraal en gezond krijgt hiermee een heldere eigenaar. Ook zorgt dit programma voor het beleggen van taken, rollen en verantwoordelijkheden.

3. Een programmastructuur jaagt samenwerking aan

Het werken in een programmastructuur jaagt samenwerking binnen en tussen stakeholders aan. Binnen de gemeente werken teams samen aan specifieke projecten en uitdagingen.

De programmaorganisatie

De organisatie die wij voor ogen hebben, bestaat uit verschillende rollen die samen invulling geven aan de opgave. We onderscheiden de volgende rollen:

Coördinerend wethouder

De wethouder duurzaamheid is coördinerend wethouder van het programma Duurzaamheid.

Stuurgroep programma Duurzaamheid

Het programma raakt meerdere portefeuilles en is 1 van de belangrijkste opgave de komende jaren. Daarom vormt het college de stuurgroep. 4 keer per jaar is er een apart overleg waar de voortgang van het programma centraal staat.

Krimpense Klimaatraad

Hierin zijn de bestuurders vertegenwoordigd van onze grote partners op het gebied van duurzaamheid. Vooralnog zijn dit Stedin, QuaWonen, Ondernemerskring Krimpen, financiële instellingen (zoals de Rabobank) en Energiek Krimpen. De Krimpense Klimaatraad adviseert inhoudelijk gevraagd en ongevraagd en draagt projecten aan.

De programmamanager

Deze persoon bewaakt de integrale aanpak, vertaalt beleid naar projecten, stuurt op de uitvoering van de duurzaamheidsagenda, borging in de organisatie

en de omgevingsvisie en monitoring en evaluatie.

Daarnaast is de programmamanager verantwoordelijk voor het realiseren van een intensievere samenwerking met de buurgemeentes Capelle aan den IJssel en Krimpenerwaard en het opstellen van een nieuw programma in 2024.

Programmasecretaris

De programmasecretaris ondersteunt de programmamanager en themamanagers.

Themamanagers per werklijn (circulair, energie, adaptatie, gezondheid en voedsel)

Een groot deel van de uitvoering van het programma vindt plaats binnen de bestaande teams. Taken worden belegd bij teams waar dit het beste past. De themamanagers schakelen met projectleiders en projectteams voor alle verschillende acties binnen het betreffende thema. Dat kunnen zowel in- als externe medewerkers zijn.

Communicatie en participatie adviseur

Deze persoon organiseert zowel de interne als externe communicatie en participatie. En is verantwoordelijk

voor de bewaking en uitvoering van de communicatiestrategie.

Flexibele projectleider

Een projectleider die we flexibel inzetten bij de verschillende thema's. Daarmee kan er per thema bijgeschakeld worden waar nodig. Zwaartepunt van de inzet ligt op dit moment bij het thema energie.

Monitoring en bijsturing

De status van uitvoering van het programma is realtime te volgen op de website. Het is een organisch programma, tussentijdse aanpassingen zijn nodig. Zo blijven we wendbaar. En spelen we in op de nieuwste ontwikkelingen en afspraken op regionaal of landelijk niveau. Jaarlijks informeren we de raad over de voortgang.

Randvoorwaarden

Voor een succesvolle uitvoering van het programma zijn randvoorwaarden essentieel. Deze randvoorwaarden ondersteunen de activiteiten binnen de thema's energie, klimaatadaptatie, circulair en gezondheid en voedsel.

Communicatiestrategie

Waar samenwerken de sleutel is, is communicatie cruciaal. Er wordt een strategisch actieplan opgesteld om de verschillende doelgroepen (inwoners, bedrijven, instellingen, raad en interne organisatie) te informeren, faciliteren en in beweging te brengen om zich actief in te zetten voor een klimaatneutraal en gezond Krimpen. Echte verandering vindt alleen plaats als inwoners, bedrijven en instellingen samen de verandering vormgeven.

(Regionale) samenwerking

Duurzaamheid is grensoverschrijdend. De oplossingen en ontwikkelingen in alternatieven is een samenspel op lokaal, regionaal, provinciaal en landelijk niveau. We zoeken de samenwerking met regionale platforms en initiatieven als YES!Delft, Cirkelstad, Blue City 010 en Innovation Quarter. Ook blijven we participeren in relevant regionale (bestuurlijk) overleggen. Dit zijn bijvoorbeeld de overleggen in het kader van de RES en vanuit de MRDH het regionale Netwerk energie en Vervoersautoriteit.

Lokale initiatieven

Bij het uitvoeren van dit programma werken we samen met inwoners, ondernemers en andere stakeholders. Bijvoorbeeld bij de buurtacties voor het verduurzamen van woningen, zonnepanelen projecten, stimuleren 'steenbreek' en fairtrade Krimpen. Dat betekent tegelijkertijd een afhankelijkheid van deze initiatieven. Goede communicatie en tools voor samenwerking zijn essentieel. Echte verandering vindt alleen plaats als inwoners, bedrijven en instellingen samen de verandering vormgeven.

Digitale infrastructuur

Het is belangrijk dat we focussen op het faciliteren van de digitale versnelling en integratie binnen Krimpen. Buiten de fysieke uitrol van nieuwe infrastructuren leidt dit ook tot nieuwe toepassingen en ontwikkelingen in het bedrijfsleven en de samenleving. Het leidt tot nieuwe mogelijkheden om waarde toe te voegen. Bestaande structuren worden doorbroken, bedrijven kunnen slimmer en efficiënter samenwerken en er ontstaan nieuwe initiatieven en economische mogelijkheden. Nieuwe digitale platforms maken het ook voor onze

inwoners mogelijk om samen maatschappelijke initiatieven te ontplooiën en te ondernemen.

Financiën en capaciteit

Een goede financiële balans tussen de uitvoering van de verschillende projecten binnen de 3 onderwerpen is belangrijk. Het gaat niet alleen om structurele capaciteit, maar ook om het inhuren van advies en specifieke kennis die niet aanwezig is binnen de organisatie. Het behoud van die kennis wordt geborgd binnen de bestaande capaciteit. Ook biedt het programma ondersteuning aan innovatieprojecten en worden politieke ontwikkelingen binnen deze onderwerpen geborgd. De gemeente ondersteunt vanuit het programma stimuleringsmiddelen als leningen en subsidies.

Innovatie

Dit is naast samenwerking een andere belangrijke sleutel voor succes. Als we blijven doen wat we altijd al deden, krijgen we wat we nu hebben. Open staan voor andere zienswijzen, andere manieren van denken is noodzakelijk. Er is niet één antwoord op de opgave.

Het zijn verschillende alternatieven gezamenlijk die de doelstelling moeten verwezenlijken. Bestaande technologie is de start, innovatieve projecten en initiatieven gaan ons verder brengen. Ontwikkelingen op dit vlak gaan razendsnel. Zeker als het gaat om nieuwe vormen van circulaire productieprocessen en het opwekken van duurzame energie. Ook digitalisering zorgt voor nieuwe kansen. Tegelijkertijd brengt dit nieuwe vraagstukken met zich mee die om aanpassingen van ons beleid vragen. Door het dynamische karakter van het programma kunnen we ons snel aanpassen.

Financiën

Voor het financiële overzicht van het programma Duurzaamheid is een tweedeling gemaakt in de benodigde aanvullende capaciteit voor de uitvoering (de programmaorganisatie) en in de middelen die nodig zijn om de acties uit het programma Duurzaamheid uit te kunnen voeren (programma-budget). Het financiële overzicht staat weergegeven in onderstaande tabel.

Programma Duurzaamheid 2050 – investeringen 2021 tot en met 2024

PROGRAMMA (VANAF MEI 2021)	2021	2022	2023	2024	TOTAAL OVER PROGRAMMADUUR
PROGRAMMAORGANISATIE					
Communicatie/participatie medewerker (0,8 fte)	€ 65.000	€ 90.000	€ 60.000	€ 60.000	€ 280.000
Projectleiding (variant 1), 1 fte	€ 69.440	€ 72.000	€ 72.000	€ 72.000	€ 305.000
Subtotaal programmaorganisatie (fte's)	€ 134.440	€ 162.000	€ 132.000	€ 132.000	€ 560.440
PROGRAMMABUDGET					
Thema Energie	€ 220.000	€ 181.900	€ 90.000	€ 81.600	€ 573.500
Thema Circulair	€ 17.000	€ 8.000	pm	pm	€ 25.000
Thema Klimaatadaptatie	€ 5.000	€ 10.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 25.000
Thema Gezondheid en Voedsel	€ 8.000	€ 8.000	€ 7.000	€ 7.000	€ 30.000
Participatie/communicatiekosten	€ 10.000	€ 40.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 90.000
Overige kosten/onvoorzien	€ 0	€ 20.000	€ 30.000	€ 35.000	€ 85.000
Subtotaal programma budget	€ 260.000	€ 267.900	€ 152.000	€ 148.600	€ 828.500
Totale kosten programma Duurzaamheid	€ 394.440	€ 429.900	€ 284.000	€ 280.600	€ 1.388.940
DEKKING					
Dekking vanuit RREW uitkering van het Rijk	-€ 219.000	-€ 59.848			-€ 278.848
Dekking vanuit bestaande begroting	-€ 107.340	-€ 11.000	-€ 11.000	-€ 11.000	-€ 140.340
Voorgestelde dekking vanuit reserve Klimaatgelden	-€ 68.100				-€ 68.100
Totale dekking programma Duurzaamheid	-€ 394.440	-€ 70.848	-€ 11.000	-€ 11.000	-€ 487.288
BENODIGD EXTRA BUDGET					
	€ 0	€ 359.052	€ 273.000	€ 269.600	€ 901.652

Capaciteit programma Duurzaamheid

Voor 2021 is er 1,8 fte extra nodig die we tijdelijk in huren. Dit is nodig om voldoende capaciteit te hebben om invulling te geven aan de uitdagende opgave waar we voor staan. Voor de jaren daar na willen we deze tijdelijke capaciteit omzetten in structurele capaciteit voor minimaal de periode tot en met 2024. Het benodigde budget voor de duur van het programma 2021-2024 bedraagt € 560.440.

Benodigde middelen programma Duurzaamheid

Om de doelstellingen te realiseren is voor het programma Duurzaamheid 2021-2024 een totaal bedrag van € 828.500 nodig. Dat geld is nodig voor de uitvoering van de activiteiten van de 4 thema's (energietransitie, circulair, klimaatadaptatie en gezondheid en voedsel).

Financiële dekking

Een deel van de in de duurzaamheidsagenda genoemde acties worden uitgevoerd binnen de lopende begroting. Voor een groot deel van de activiteiten bij het thema Energie hebben we in 2021 een bijdrage van € 278.848 toegekend gekregen via de Regeling Reductie

Energiegebruik Woningen (RREW). Ook is er vanuit de bestaande begroting € 107.340 beschikbaar. Naast de financiering van de activiteiten is er dus vooral nog geld nodig voor extra capaciteit. Daarom stellen wij de raad voor om in 2021 voor € 68.100 de reserve Klimaatgelden in te zetten.

Voor de totale kosten vanaf 2022 hebben we nog geen sluitende dekking. Het nieuwe kabinet bepaalt hoeveel geld gemeenten vanaf 2022 krijgen voor de uitvoering van het Klimaatakkoord. In de Kadernota doen we een voorstel voor de jaren 2022 en verder.

Als de benodigde middelen er niet of in beperkte maten komen stellen we prioriteiten in wat we wel of niet oppakken. En zijn we genoodzaakt activiteiten af te schalen of uit te stellen. De agenda is zo opgebouwd dat dit wel mogelijk is. Als dat zich voordoet kunnen we uiteraard niet binnen de gestelde tijd voldoen aan de voorgestelde ambitie en doelstellingen.

Afspraken vanuit het Klimaatakkoord

Veel van de activiteiten in dit programma vloeien voort uit het Klimaatakkoord. In het Klimaatakkoord

is afgesproken dat het Rijk een artikel 2 onderzoek uitvoert naar de kosten voor de uitvoering van het nationale Klimaatakkoord. Dit onderzoek is uitgevoerd door de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB). De resultaten van dit onderzoek zijn gepubliceerd. Ze onderscheiden hier 28 nieuwe of sterk geïntensiverde taken voor gemeenten. Krimpen valt onder de noemer 'kleine gemeente'. Maar ook Krimpen staat voor het uitvoeren van (bijna) al deze taken aan de lat. Geschat wordt dat voor de totale uitvoering van het Klimaatakkoord minimaal 6 tot 9 fte extra nodig is vanaf het 'gemiddelde' jaar 2024. Vanaf 2024 verwacht AEF dat de inzet minimaal gelijk blijft. Door op een slimme manier invulling te geven aan de extra taken wordt verwacht dat deze 6 tot 9 fte wellicht nog wat teruggedrongen wordt. Ook is het nog de vraag of al deze taken binnen de gemeentelijke organisatie uitgevoerd moeten worden. Dit neemt niet weg dat het uitvoeren van de door AEF geschetste taken duidelijk maakt dat het niet gaat om een simpele intensivering van een aantal taken en medewerkers die al actief zijn. Er is simpelweg sprake van een enorme toename van werkzaamheden die onlosmakelijk zorgt dat er meer inzet (in zowel capaciteit als harde euro's) nodig is. In het rapport 'Van Parijs

naar praktijk' schrijft de ROB haar uiteindelijke advies aan het Kabinet. Het nieuwe kabinet bepaalt hoeveel geld gemeenten vanaf 2022 krijgen voor de uitvoering van het Klimaatakkoord. Dit is op z'n vroegst na de zomer bekend.

Kwartier maken en aansluitend doorstarten

In 2021 is een stevige impuls nodig om het programma te lanceren. De benoemde acties in de agenda moeten een vliegende start krijgen. Daarom vervult de programmamanager in het eerste half jaar de rol van kwartiermaker, zodat er een organisatie ontstaat die werk kan maken van de gestelde ambities. In dit eerste halfjaar komt de focus te liggen op het vormgeven van het programma team, jaarplanning maken en het inrichten van de overall communicatie. Dat laatste in samenwerking met een in te huren communicatieadviseur. Ook wordt gestart met het opstellen van het verhaal wat bij een klimaatneutraal en gezond Krimpen hoort.

Bijlagen

Relevante (beleids)documenten

ENERGIE	KLIMAATADAPTATIE
Bomenbeleid Zonnepanelen	Beheerplan Water (2014)
Concept laadvisie (2020)	Groen beleids- en beheerplan (2020-2030)
Concept RES (2020)	Groen structuurplan (2009)
Economische agenda (2018)	Klimaatadaptatiestrategie (2020)
Frisse Scholen campagne (landelijk)	Kwaliteitsplan Beheer Openbare Ruimte (2014)
Green Deal verduurzaming schoolgebouwen (landelijk)	Meerjarenbegroting
Integraal huisvestingsplan 2019-2023	Nota Biodiversiteit (2019)
Meerjarenbegroting	Rioleringsplan (2017)
Programma Duurzame Mobiliteit MRDH (2020)	Stand van zaken Klimaatadaptatie (2018)
Verkeer- en vervoersvisie (2013)	Stedelijk Waterplan (2017)
Verkeer- en vervoersvisie (herziening 2020)	
Warmtetransitie (2019)	
Woonvisie (2021)	
CIRCULAIR	GEZONDHEID EN VOEDSEL
Afvalbeleid 2016-2020	Frisse Scholen campagne (landelijk)
Meerjarenbegroting	Nota Biodiversiteit (2019)
	Meerjarenbegroting

28 nieuwe of sterk geïntensiverde taken voor gemeenten op basis van het Klimaatakkoord

OVERKOEPELEND

Monitoren en herijken RES

Beheerplan Water (2014)

GEBOUWDE OMGEVING

Opstellen wijkuitvoeringsplan

Uitvoeren wijkuitvoeringsplan, begeleiden bewoners

Samenwerken met corporaties en VvE's

Vergunningverlening, handhaving, toezicht

Verzorgen gemeentebrede communicatie (energieloket)

Verduurzamen eigen vastgoed

Verduurzamen maatschappelijk vastgoed

Verduurzamen overige utiliteitsbouw

Monitoren en herijken transitievisie warmte

MOBILITEIT

Onderzoeken energiebehoefte laadinfra

Aansluiten bij regionale aanbesteding laadinfra

Opstellen regionaal programma emissieloos

Vormgeven zero-emissiezones

Handhaven zero-emissiezones

Extra aanpassen stedelijke infrastructuur

Stimuleren deelconcepten

Verduurzamen eigen mobiliteit

Klimaatneutraal inkopen Grond-Weg- Waterwerken

Handhaven CO₂-norm mobiliteit

INDUSTRIE

Handhaven CO₂-besparingsplicht

LANDBOUW

Aansluiten bij programmatisch veenweidegebied

Ondersteunen landbouwbedrijven

Vergroten areaal natuur (ook op eigen grond)

Aanpakken voedselverspilling

ELEKTRICITEIT

Stimuleren zonneweides

Stimuleren windparken

ONDERSTEUNENDE PROCESSEN

HR

Facilitair en ICT

Juridische zaken

Financiën en control

Implementatiekosten